

Physician Fellows of the Royal Society of Thailand: From Past to Present and Future Roles for Thai Society

Professor Dr. Sanya Sukpanichnant

Associate Fellow in Investigative Medicine, Field of Medicine and Dentistry, Academy of Science, The Royal Society of Thailand

Department of Pathology, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok, Thailand

Siriraj Medical Bulletin 2022;15(4): 209-220

Abstract

Thirty Physician Fellows of the Royal Society of Thailand at the Academy of Science in the Royal Society of Thailand have been bestowed during the past 80 years from 1942 to 2022. They have performed their assigned duties according to the Royal Institute Act (B.E. 2476, 2485, 2544) and the Royal Society Act (B.E. 2558), especially academic aspects, for the government, governmental services, private sectors, and Thai people in general – worth as the Fellows of the Royal Society of Thailand. They play an important role in coinage for medical terminology in Thai to keep the standard of Thai language usage in medical field so that Thai people can understand these medical terms properly, facilitating the medical knowledge dissemination to the public. Nevertheless, advance in technologies and communication through various facilities are challenging for not only Physician Fellows but also all Fellows of the Royal Society of Thailand. The future roles of Physician Fellows for Thai society needs participation from all stakeholders in the society that should better concern more toward our living world.

Keywords: Physician Fellow of the Royal Society of Thailand, Academy of Science, Royal Society of Thailand, Royal Institute Act, Royal Society Act, coinage for medical terminology in Thai

Correspondence to: Professor Dr. Sanya Sukpanichnant

Email: sanya.suk@mahidol.ac.th

Received: 17 May 2022

Revised: 17 May 2022

Accepted: 6 June 2022

<http://dx.doi.org/10.33192/smb.v15i4.257713>

แพทย์ราชบัณฑิต: จากอดีตถึงปัจจุบัน และบทบาทในอนาคตสำหรับสังคมไทย

ศาสตราจารย์ นายแพทย์สัญญา สุขพนินันท์

ภาควิชาศัลยศาสตร์ สาขาวิชาเวชศาสตร์ชั้นสูง ประสาทวิทยาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา
ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

แพทย์ราชบัณฑิตในสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา มีทั้งหมด 30 คนในช่วงเวลา 80 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 จนถึงปี พ.ศ. 2565 ทั้งหมดได้ทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. 2476, 2485, 2544) และพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะในแง่วิชาการให้กับรัฐบาล หน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป สมกับที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นราชบัณฑิต มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการบัญญัติศัพท์แพทยศาสตร์เพื่อให้มีการใช้ภาษาไทยในวงการแพทย์ได้เป็นมาตรฐาน และสื่อสารให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจตรงกัน ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ทางแพทย์ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เป็นเรื่องท้าทายบรรดาราชบัณฑิตทั้งหลายไม่เฉพาะแต่แพทย์ราชบัณฑิต บทบาทของแพทย์ราชบัณฑิตในอนาคตสำหรับสังคมไทยอาจจะต้องพิจารณาโดยผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดในสังคม ซึ่งควรที่จะขยายออกไปร่วมในบริบทของสังคมโลก

คำสำคัญ: แพทย์ราชบัณฑิต, สำนักวิทยาศาสตร์, ราชบัณฑิตยสภา, พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน, พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา, การบัญญัติศัพท์แพทย์ไทย

(บทความนี้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ได้มีความเห็นของสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภาแต่อย่างใด)

แพทย์ราชบัณฑิต: จากอดีตถึงปัจจุบัน

ราชบัณฑิตยสภาได้รับการสถาปนาครบ 96 ปีในปี พ.ศ. 2565 นี้ นับจากวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2469 วันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศตั้งราชบัณฑิตยสภา (สะกด “ราชบัณฑิตยสภา” ตามราชกิจจานุเบกษา) ให้ทำหน้าที่คล้ายกรมราชบัณฑิตในกระทรวงราชการฝ่ายพลเรือนแต่โบราณสำหรับ “ทรงตั้งผู้มีความรู้ศาสตราคมไว้รับราชการ” โดยทรงให้พัฒนาอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ของกรรมการหอพระสมุดให้มากขึ้น ในครั้งนั้น มีเพียง 3 แผนก คือ วรรณคดี โบราณคดี และศิลปการ ซึ่งนอกจากดูแลหอพระสมุด พิพิธภัณฑ์สถาน โบราณสถานต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีแล้ว ยังต้องทำนุบำรุงการต่าง ๆ ในแผนกทั้งสามให้เจริญรุ่งเรือง อีกทั้งวินิจฉัยคดีต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจของราชบัณฑิตยสภาเมื่อมีรับสั่งส่งไปปรึกษา แล้วนำความขึ้นกราบบังคมทูล¹ แต่ต่อมา หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้ว ราชบัณฑิตยสภาถูกเปลี่ยนชื่อเป็นราชบัณฑิตยสถานตามพระ

ราชบัญญัติที่ได้ตราไว้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2476 (ซึ่งเดิมนับเป็นวันสถาปนาราชบัณฑิตยสถาน แต่ปัจจุบัน ราชบัณฑิตยสภาใช้วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2469 เป็นวันสถาปนาราชบัณฑิตยสถานดังที่ได้แสดงไว้ข้างต้น)

ราชบัณฑิตยสถานมีหน้าที่ 3 ประการ คือ 1) กระทำการค้นคว้าในสรรพวิชา แล้วนำออกเผยแพร่ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองและประชาชน 2) ทำการติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาคมปราชญ์ในนานาประเทศ และ 3) ให้ความเห็นและคำปรึกษา หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่รัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการ ซึ่งรัฐบาลได้ร้องขอ ทั้งนี้ ได้แบ่งกิจการของราชบัณฑิตยสถานออกเป็น 3 สำนัก คือ 1) สำนักวรรณศาสตร์และการเมือง 2) สำนักวิทยาศาสตร์ และ 3) สำนักศิลปกรรม โดยให้มีประธานและเลขาธิการประจำทุกสำนัก จากนั้น ให้ราชบัณฑิตยสถาน มีการกำหนดจำนวนราชบัณฑิตสำหรับแต่ละสำนักอย่างชัดเจน คือ สำนักวรรณศาสตร์และการเมือง 11 คน

สำนักวิทยาศาสตร์ 11 คน และสำนักศิลปกรรม 8 คน สำหรับวิชาแพทยศาสตร์ซึ่งจัดอยู่ในสำนักวิทยาศาสตร์ซึ่งมี 10 สาขาวิชานั้นได้กำหนดจำนวนราชบัณฑิตไว้ 2 คน² ในเบื้องต้นได้มีการแต่งตั้งภาคีสมาชิกขึ้นก่อน ซึ่งแพทย์ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นภาคีสมาชิก 2 คนแรก เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 คือ พระอภัยมณีตรพาวพิศาล (กำจร พलगูร นักเรียนแพทย์ศิริราชรุ่น 19 ที่ได้รับทุนรัฐบาลสยามไปเรียนแพทย์ที่ประเทศอังกฤษ) กับหลวงเฉลิมคัมภีร์เวชช์ (ศ. นพ.เฉลิม พรมมาส ศิริราชรุ่น 23)^{3,4} ทั้งสองเป็นอาจารย์ผู้ใหญ่ของโรงเรียนแพทย์ศิริราช ซึ่งในขณะนั้นเป็นคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีศาสตราจารย์นายแพทย์ Aller G. Ellis เป็นคณบดีและผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ส่วนพระอภัยมณีตรพาวพิศาลเป็นศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ และหลวงเฉลิมคัมภีร์เวชช์เป็นศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา⁵

ต่อมา พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2485 เปลี่ยนแปลงการแบ่งประเภทวิชาของสำนัก โดยสำนักวิทยาศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทวิชา คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยวิชาแพทยศาสตร์จัดอยู่ในวิทยาศาสตร์ประยุกต์⁶ และได้มีประกาศโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้แพทย์ภาคีสมาชิก 2 คนแรกข้างต้นเป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์พร้อมกับอาจารย์ศิริราชอีก 5 คน เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2485 คือ ศ. นพ.เดิม บุนนาค (จบแพทย์จากประเทศสวิตเซอร์แลนด์เมื่อปี พ.ศ. 2470 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 33), ศ. นพ.หลวงลิขิตธรรมศรีพิยัตต์ (ลิขิตธรรมศรีพิยัตต์ นักเรียนแพทย์ศิริราชรุ่น 24 ที่ได้รับทุนจากสมเด็จพระบรมราชชนกไปเรียนแพทย์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา), ศ. นพ.หลวงพิณพาทย์พิทยาภ (พิณ เมืองแมน สอบได้ทุนเล่าเรียนหลวง จบแพทย์จากโรงเรียนแพทย์เจฟเฟอร์สันสหรัฐอเมริกาเมื่อปี พ.ศ. 2469 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 32), ศ. นพ.สุดแสงวิเชียร (ศิริราชรุ่น 36), และ ศ. นพ.อวย เกตุสิงห์ (ศิริราชรุ่น 38) นอกจากนี้แล้ว ยังมีแพทย์ทหารอีก 1 คนที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นราชบัณฑิต คือ พันโท นายแพทย์ หลวงนิตยเวชชวิศิษฐ์ (นิต เปาเวทย์ นักเรียนแพทย์ศิริราชรุ่น 24 กำลังเรียนอยู่ปี 4 ขณะที่ได้รับทุนพระราชทานจากสมเด็จพระบรมราชชนก ให้ไปเรียนแพทย์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาพร้อมหลวงลิขิตธรรมศรีพิยัตต์) นับเป็นแพทย์ราชบัณฑิตรุ่นแรกจำนวนทั้งหมด 8 คนในบรรดาราชบัณฑิตในวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 21 คนแรก ราชบัณฑิตรุ่นแรกที่เหลืออีก 31 คน แบ่งเป็นราชบัณฑิตในวิทยาศาสตร์กายภาพ 6 คน วิทยาศาสตร์ชีวภาพ 7 คน ปรัชญา 3 คน สังคมศาสตร์ 5 คน ประวัติศาสตร์ 3 คน วรรณศิลป์ 2 คน สถาปัตยกรรมศาสตร์ 3 คน และจิตรศิลป์ 2 คน รวมราชบัณฑิตรุ่นแรกทั้งหมด 52 คน (หมายเหตุ: ในประกาศพิมพ์ลำดับผิด โดยมีลำดับที่ 51 ข้าง 2 คน)^{4,7-9}

ในปี พ.ศ. 2485 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในวงการแพทย์ไทย คือ การสถาปนามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ซึ่งมีคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตว

แพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ ขึ้นตรงกับกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข โดยมี ศ. นพ.เฉลิม พรมมาส ราชบัณฑิต (อายุ 46 ปี) เป็นอธิบดีกรมฯ ส่วนพระอภัยมณีตรพาวพิศาล ราชบัณฑิต (อายุ 50 ปี) ดำรงตำแหน่งเป็นคณบดีของคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล และยังเป็นหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์และภาควิชากายวิภาคศาสตร์อีกด้วย นอกจากนี้ หลวงพิณพาทย์พิทยาภ ราชบัณฑิต (อายุ 42 ปี) เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราชและหัวหน้าภาควิชารังสีวิทยา ศ. นพ.เดิม บุนนาค ราชบัณฑิต (อายุ 48 ปี) เป็นหัวหน้าภาควิชาสรีรศาสตร์-นรีเวชวิทยา หลวงลิขิตธรรมศรีพิยัตต์ ราชบัณฑิต (อายุ 45 ปี) เป็นหัวหน้าภาควิชาสรีรวิทยา โดยมี ศ. นพ.อวย เกตุสิงห์ ราชบัณฑิต (อายุ 34 ปี) เป็นรองหัวหน้าภาควิชา และ ศ. นพ.สุด แสงวิเชียร ราชบัณฑิต (อายุ 35 ปี) เป็นหัวหน้าภาควิชากายวิภาคศาสตร์ต่อจากพระอภัยมณีตรพาวพิศาลในปีเดียวกันนี้ ส่วนหลวงนิตยเวชชวิศิษฐ์ ราชบัณฑิต (อายุ 46 ปี) เป็นอธิบดีกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข^{5,9}

แพทย์ราชบัณฑิตทั้งแปดทำหน้าที่ให้กับราชบัณฑิตยสถาน โดยได้ทำหน้าที่ตามที่ได้แสดงไว้ข้างต้นให้กับราชบัณฑิตยสถานอย่างครบถ้วน มีผลงานที่โดดเด่น คือ การบัญญัติศัพท์แพทย์ โดยมีการประกาศใช้ศัพท์แพทย์ จำนวน 68 หน้า โดยนายกรัฐมนตรี ผ่านสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2487¹⁰ นอกจากนี้ เป็นการมีส่วนร่วมทางวิชาการให้กับราชบัณฑิตยสถาน ในการออกวารสารราชบัณฑิตสารเล่มแรก (สะกด “ราชบัณฑิตสาร สำนักวิทยาศาสตร์” ในขณะนั้น) และร่วมเขียนบทความสำหรับสารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน^{11,12} แต่โดยส่วนตัวของแพทย์ราชบัณฑิตแล้วเกือบทั้งหมดเป็นอาจารย์โรงเรียนแพทย์ ซึ่ง ศ. นพ.เฉลิม พรมมาส ราชบัณฑิต มีบทบาทของผู้บริหารที่โดดเด่นจนได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (23 กันยายน - 26 ธันวาคม พ.ศ. 2500 และ 1 มกราคม-20 ตุลาคม พ.ศ. 2501) มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งที่ 2 และ 3 ของประเทศ คือ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (เปิดการเรียนการสอนได้เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2490) และคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ โดยมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2503 (หมายเหตุ : หลวงนิตยเวชชวิศิษฐ์ ราชบัณฑิต อธิบดีกรมการแพทย์ในขณะนั้น ได้เสนอให้โอนโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ให้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์สำเร็จอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2502) นอกจากนี้ ศ. นพ.เฉลิม พรมมาส ราชบัณฑิต ยังมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ. 2491 (คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน), คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ. 2500 (คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน), และโรงเรียนเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2499 (คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน)¹³

สำหรับแพทย์ราชบัณฑิตรุ่นแรกที่เหลือก็มีบทบาทหน้าที่ในทางบริหารเช่นกัน เช่น หลวงลิขิตธรรมศรีพิยัตต์ ราชบัณฑิต เป็นคณบดีของคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (พ.ศ. 2486-2487) ต่อจากพระอภัยนันทราชพิศาล ราชบัณฑิต หลังจากนั้น หลวงพิณพาทย์พิทยาภ ราชบัณฑิต ก็รับตำแหน่งคณบดีต่อ (พ.ศ. 2488-2501) และ ศ. นพ.สุต แสงวิเชียร ราชบัณฑิต ก็ได้ทำหน้าที่เป็นคณบดีของคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (พ.ศ. 2511-2512) และเป็นคณบดีของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2512) ในช่วงเปลี่ยนชื่อจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยมหิดล ส่วน ศ. นพ.อวย เกตุสิงห์ ราชบัณฑิต เป็นหัวหน้าภาควิชาสรีรวิทยา (พ.ศ. 2488-2509) ต่อจากหลวงลิขิตธรรมศรีพิยัตต์ ราชบัณฑิต นอกจากนี้ ศ. นพ.อวย เกตุสิงห์ ราชบัณฑิต ยังเป็นหัวหน้าภาควิชาเภสัชวิทยาคนแรกของศิริราช (พ.ศ. 2509-2511) และเป็นผู้ตั้งมูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิมในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และในสังฆราชูปถัมภ์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อปี พ.ศ. 2523 ซึ่งมูลนิธิฯ ได้เปิดโรงเรียนอายุรเวทวิทยาลัย (ชีวโกมารภักจ) เมื่อปี พ.ศ. 2525 จัดการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาแพทย์อายุรเวท ใช้เวลาเรียน 3 ปี ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเวชกรรม สาขาวิชาแพทย์แผนไทยประยุกต์ และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นโรงเรียนอายุรเวท เมื่อปี พ.ศ. 2542 ต่อมาคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโรงเรียนอายุรเวทไว้ในความดูแลของสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เมื่อปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา เปิดหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตในระดับปริญญาตรี ส่วนโรงเรียนอายุรเวทได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า โรงเรียนอายุรเวทธำรง จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อปี พ.ศ. 2550⁵

คุณสมบัติของภาคีสมาชิกได้ระบุไว้ในมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2485 และต่อมาได้ยกเลิกและให้ใช้ข้อความใหม่ตามที่แสดงไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2487¹⁴ ดังนี้

มาตรา 13 ภาคีสมาชิกได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาใดสาขาหนึ่งแห่งวิชาซึ่งสมัครเข้าทำการร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน โดยได้ยื่นความจำนงตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน และเมื่อราชบัณฑิตยสถานได้รับสมัครแล้ว

คุณวุฒิดังกล่าวในวรรคก่อน ได้แก่ การแสดงความสามารถดังต่อไปนี้

1. ได้คิดขึ้นใหม่หรือคิดแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นซึ่งแบบวิธีหรือหลักอันใดซึ่งราชบัณฑิตยสถานเห็นว่าเป็นประโยชน์ถึงขนาด
2. ได้แต่งหนังสือซึ่งราชบัณฑิตยสถานเห็นว่าดีถึงขนาดและหนังสือนั้นได้พิมพ์โฆษณาแล้ว ถ้าเป็นหนังสือซึ่งแปลจากภาษาอื่น ต้นฉบับต้องเป็นที่ยกย่องกันว่า เป็นหนังสือชั้นเยี่ยม และคำแปลนั้นเป็นคำแปลที่ถูกต้อง

3. ได้แสดงฝีมือจนมีชื่อเสียงเกียรติคุณในศิลปะหรือ

4. ได้เคยสอนวิชาเฉพาะในฐานะอาจารย์แห่งสำนักอุดมศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้รับรองแล้ว

ส่วนการเลือกและการแต่งตั้งราชบัณฑิตในตำแหน่งใหม่ได้แสดงไว้ในมาตรา 16 ซึ่งต้องให้นายราชบัณฑิตยสถานเสนอความเห็นขออนุมัติให้มีการเลือกราชบัณฑิตก่อนนายกรัฐมนตรีเมื่อนายกรัฐมนตรีอนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการได้ โดยเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานต้องแจ้งแก่ภาคีสมาชิกและผู้ที่เคยเป็นภาคีสมาชิกในสาขาวิชานั้น ๆ ยื่นความจำนงก่อนการเลือก 60 วัน ซึ่งผู้สมัครเข้ารับเลือกเป็นราชบัณฑิต ต้องได้ทำหน้าที่ภาคีสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของสมาชิกราชบัณฑิตยสถานจนได้รับความนิยมน่าเป็นผู้มีความรู้แตกฉานในสาขาวิชาที่ตนสมัครรับเลือกนั้น นอกจากนี้ ต้องไม่เคยมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง เมื่อที่ประชุมราชบัณฑิตได้เลือกผู้ใดแล้ว ให้นายราชบัณฑิตยสถานรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิต คุณสมบัติของภาคีสมาชิกและการเข้ารับเลือกเป็นราชบัณฑิตนี้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487 ซึ่งก็มีแพทย์ราชบัณฑิตเพิ่มจำนวนขึ้นอีก 15 คน ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานในปี พ.ศ. 2544

แพทย์ราชบัณฑิตทั้ง 15 คน ได้แก่

1. รศ. นพ.ดำรง เพ็ชรพลาย (ศิริราชรุ่น 57 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2495) ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2519 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีตำแหน่งบริหารก่อนเกษียณคือ หัวหน้าภาควิชาเภสัชวิทยา (พ.ศ. 2519-2521)⁵

2. ศ.เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ (จบแพทยศาสตรจากมหาวิทยาลัยลอนดอน ปี พ.ศ. 2502 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 64 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2503) ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2519 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาประสาทวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล มีตำแหน่งบริหารมากมาย เช่น หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ (พ.ศ. 2523-2529), คณบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2529-2538), รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2534-2535), ประธานราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2535-2537), อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2538-2542), ประธานกรรมการบริหารศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (พ.ศ. 2541-2543), ประธานกรรมการบริหารกิจการสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (พ.ศ. 2543-2544), และนายราชบัณฑิตยสถาน 2 วาระ (พ.ศ. 2544-2548)¹⁵

3. ศ.กิตติคุณ ดร. นพ.วิศิษฐ์ สิตปรีชา (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 62) ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีตำแหน่งบริหารมากมาย เช่น รองคณบดีฝ่ายวิจัย (พ.ศ. 2525-2529), หัวหน้าหน่วยโรคไตและศูนย์ประสานงานโรคไต (พ.ศ. 2526-2538), รองคณบดีฝ่ายกิจกรรมพิเศษ (พ.ศ. 2529-2533), และหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ (พ.ศ. 2533-2537), ประธานราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2537-2539), President of the Asian-Pacific Society of Nephrology, Chairman of the Asian Subcommittee, ISN Commission for Global Advancement of Nephrology, ผู้ช่วยเลขาธิการ สภากาชาดไทย, และผู้อำนวยการ สถานเสาวภา สภากาชาดไทย (พ.ศ. 2535-ปัจจุบัน) มีผลงานสำคัญได้แก่ (1) การแสดงทางคลินิกและพยาธิสรีรวิทยาของโรคไตจากโรคเมื่อยล้า – พิษธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของไต (2) การเปลี่ยนแปลงของน้ำและเกลือในร่างกายจากโรคเมื่อยล้า – ปัญหาโรคไตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹⁶

4. รศ. นพ.กรุโธ เจนพาณิชย์ (ศิริราชรุ่น 62 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2500) ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ตำแหน่งก่อนเกษียณคือ หัวหน้าภาควิชาเภสัชวิทยา (พ.ศ. 2530-2534) นอกจากผลงานเกี่ยวกับเภสัชวิทยาแล้ว ท่านยังเป็นตัวแทนนักวิทยาศาสตร์ในคณะกรรมการจัดทำหนังสือรวมบทความของราชบัณฑิตสำหรับจัดทำหนังสือที่ระลึก งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ของราชบัณฑิตยสถาน¹⁷

5. ศ.เกียรติคุณ นพ.อดุลย์ วิริยะเวชกุล (ศิริราชรุ่น 65 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2503) ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เชี่ยวชาญสาขาประสาทวิทยา มีตำแหน่งบริหารมากมาย ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2534-2538), คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2539-2541), คณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (พ.ศ. 2543-2546), เลขานุการสำนักวิทยาศาสตร์ราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. 2544-2545), และอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (พ.ศ. 2546-2550)¹⁸

6. ศ.เกียรติคุณ นพ.ยงยุทธ วัชรกุลย์ (ศิริราชรุ่น 70 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2509) ภาควิชาศัลยศาสตร์ ออร์โธปิดิกส์และกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีตำแหน่งบริหารมากมาย ได้แก่ ผู้ก่อตั้งและผู้อำนวยการศูนย์เนื้อเยื่อชีวภาพกรุงเทพฯ ในพระอุปถัมภ์ฯ (พ.ศ. 2527-2543) (WHO Collaboration Center on Tissue Banking), กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือ และกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (พ.ศ. 2529-ปัจจุบัน), นายกสมาคมความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย (พ.ศ. 2547-ปัจจุบัน), นายกก่อตั้งสโมสรลูกเสือสมเด็จพระศรีนครินทร์ ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน), นายกก่อตั้งสมาคมธนาคารกระต๊อบและเนื้อเยื่อประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (พ.ศ. 2546-ปัจจุบัน), ประธานคณะกรรมการดำเนินงานสหวิทยาการเพื่อการวิจัยและพัฒนา ราชบัณฑิตยสถาน, ประธานเครือข่ายสหวิทยาการแห่งราชบัณฑิตยสถาน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, และประธานสำนักวิทยาศาสตร์ราชบัณฑิตยสถาน (มกราคม-ตุลาคม พ.ศ. 2560)¹⁹

7. ศ. นพ.สำราญ วัศพาห์ (ศิริราชรุ่น 52 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2490) ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2524 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ นอกจากผลงานเกี่ยวกับจักษุวิทยาแล้ว ท่านเขียนบทความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุขไทย ตลอดจนโบราณคดี ปกิณกะต่าง ๆ¹⁷

8. ศ. ดร. นพ.เรื่อน สมณะ (ศิริราชรุ่น 91 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2529) ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2524 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ (ขณะนั้นเป็นหัวหน้าภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นดอกเตอร์ทางกายวิภาคศาสตร์ ต่อมาได้มาเรียนแพทย์ศิริราชต่อจนสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2529) ตำแหน่งบริหารสุดท้าย คือ คณบดี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีผลงานสำคัญทางกายวิภาคศาสตร์และการศึกษาส่วนประกอบเซลล์ด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน²⁰

9. ศ.เกียรติคุณ นพ.บุรณะ ขวลิตรารัง (ศิริราชรุ่น 71 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2510) ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีผลงานสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเจริญเติบโตของเด็กไทย 0-18 ปี, วัณโรคในเด็ก, คุณค่าของวัคซีนบีซีจีในการป้องกันวัณโรคในเด็ก, ค่าเคมี

ของสารน้ำในโพรงเยื่อหุ้มปอด, และโปรตีนและกรดอะมิโนในนมมารดา²¹

10. ศ.กิตติคุณ นพ.ประสิทธิ์ พุตระกูล (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2508 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 70) ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีตำแหน่งบริหารสำคัญ เช่น เป็นประธานสำนักวิทยาศาสตร์ (พ.ศ. 2552-2555) และประธานกรรมการสาขา สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในคณะกรรมการบริหารสภากิจแห่งชาติ มีผลงานสำคัญเกี่ยวกับโรคไตในเด็กและการทำงานของหน่วยไต²²

11. ศ.เกียรติคุณ ดร. นพ.สมชัย บวรกิตติ (ศิริราชรุ่น 57 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2495) ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นหัวหน้าสาขาวิชาโรคทางเดินหายใจและวัณโรค ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีผลงานสำคัญที่เป็นตำราต่าง ๆ เช่น อูรเวช อาชีวเวชศาสตร์ เวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม โรคเหตุความเครียด และเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์^{23,24}

12. ศ.เกียรติคุณ ดร. นพ.ปณต มิคะเสน (ศิริราชรุ่น 64 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2502) คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีตำแหน่งบริหารที่สำคัญคือ หัวหน้าภาควิชาโภชนาการศาสตร์เขตร้อน คณะเวชศาสตร์เขตร้อน (พ.ศ. 2506-2537), รองคณบดีและรองคณบดีฝ่ายพัฒนาและวางแผน คณะเวชศาสตร์เขตร้อน (พ.ศ. 2526-2529), นายกแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2535-2537), ประธานสภามன்றิ สภามคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สสวท) 2 วาระ (พ.ศ. 2535-2539) และประธานสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. 2548-2549)²⁵

13. รศ. นพ.กฤษณ์ จาตุมาระ (จบแพทยศาสตรจากมหาวิทยาลัยลอนดอน ปี พ.ศ. 2512 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 74 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2536) ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีตำแหน่งบริหารสำคัญคือ หัวหน้าศูนย์สิริกิติ์บรมราชินีนาถเพื่อโรคมะเร็งเต้านม สภากาชาดไทย (พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน)²⁶

14. ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเสริฐ ทองเจริญ (ศิริราชรุ่น 62 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2500) ภาควิชาจุล

ชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญไวรัสวิทยาที่เป็นที่ยอมรับในประเทศไทยและนานาชาติ มีตำแหน่งบริหารที่สำคัญคือ คณบดี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2517-2530), หัวหน้าภาควิชาจุลชีววิทยา (พ.ศ. 2523-2530), รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2530-2536), ประธานมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาใช้หัวโตใหญ่ ฯลฯ²⁷

15. ศ.เกียรติคุณ นพ.วิชัย ตันไพจิตร (ศิริราชรุ่น 69 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2507) ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2541 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการที่เป็นที่ยอมรับในประเทศไทยและนานาชาติ มีตำแหน่งบริหารต่าง ๆ เช่น ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2531-2539), รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2539-2541), กรรมการของคณะกรรมการวิชาการกลุ่ตมาตนาานาชาติ, ผู้อำนวยการการจัดตั้งโครงการโภชนาการศาสตร์คลินิก โดยได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลไทยและรัฐบาลเบลเยียม, ประธานมูลนิธิอินเตอร์เนชันนัลไลฟ์ไซน์ซันสติติวต์ประเทศไทย, และประธานสมาคมโภชนาการศาสตร์คลินิกเอเชียแปซิฟิก²⁸

พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544²⁹ ได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานอีก 4 ข้อ คือ 1) ให้บริการทางวิชาการแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานของเอกชน และประชาชน 2) ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน การบัญญัติศัพท์วิชาการสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วิชาการภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยและงานวิชาการอื่น ๆ 3) กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทย มิให้แปรเปลี่ยนไปในทางที่เสื่อม และการส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น และ 4) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน สำหรับคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นภาคีสมาชิกได้ตัดข้อที่ 4 เกี่ยวกับ “ได้เคยสอนวิชาเฉพาะในฐานะอาจารย์แห่งสำนักอุดมศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้รับรองแล้ว” ออก เหลือเพียง 3 ข้อ ซึ่งได้แสดงไว้ในมาตรา 14 ดังนี้

มาตรา 14 ผู้สมัครเป็นภาคีสมาชิกต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยได้รับปริญญาประกาศนียบัตร หรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภาราชบัณฑิต และได้ใช้คุณวุฒิแสดงความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) ได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงานจนมีชื่อเสียงเกียรติคุณเป็นที่ประจักษ์ในวิชาการ ศิลปะ หรือวิชาชีพ

2) ได้คิดค้นใหม่หรือคิดแก้ไขให้ดีขึ้นซึ่งสิ่งประดิษฐ์กรรมวิธี หรือหลักวิชาการซึ่งราชบัณฑิตยสถานเห็นว่าเป็นประโยชน์เป็นที่ยอมรับ

3) ได้แต่งหรือแปลหนังสือซึ่งราชบัณฑิตยสถานเห็นว่าดีถึงขนาดและหนังสือนั้นได้พิมพ์เผยแพร่แล้ว

ส่วนการเลือกภาคีสมาชิกเพื่อแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตในตำแหน่งที่ตั้งขึ้นใหม่หรือในตำแหน่งที่ว่างให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับสภาราชบัณฑิต คุณสมบัติของภาคีสมาชิกและการเข้ารับเลือกเป็นราชบัณฑิตตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 นี้ โดยต้องเป็นภาคีสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ได้ดำเนินการมาจนถึงปี พ.ศ. 2558 ซึ่งก็มีแพทย์ราชบัณฑิตเพิ่มจำนวนขึ้นอีกเพียง 2 คนในช่วงเวลา 14 ปี ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แพทย์ราชบัณฑิต 2 คนในช่วงนี้ ได้แก่

1. ศ.เกียรติคุณ นพ.สุรพล อิศโรกุล (ศิริราชรุ่น 79 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2518) ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประจำสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญโรคทางโลหิตวิทยา มีตำแหน่งบริหารมากมาย ได้แก่ ผู้ก่อตั้ง Asia Pacific Bone Marrow Transplantation (พ.ศ. 2531), รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2538-2542), หัวหน้าสาขาวิชาโลหิตวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2544-2551), อุปนายกสมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2545-2551), ผู้ก่อตั้ง Asian Hematology Association (พ.ศ. 2546), หัวหน้ากลุ่มวิจัยโครงการเครือข่ายกลยุทธ์เพื่อการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (พ.ศ. 2549), Ambassador Scientist ของมูลนิธิ Alexander von Humboldt (พ.ศ. 2552-2558), นายกสมาคมคนแรกและผู้ก่อตั้งสมาคมวิจัยเซลล์ต้นกำเนิด (พ.ศ. 2553-ปัจจุบัน), ประธานสำนักวิทยาศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา (พฤศจิกายน พ.ศ. 2560-ธันวาคม พ.ศ. 2561), และนายกรัฐมนตรีราชบัณฑิตยสภา (พ.ศ. 2562-2564) มีผลงานที่สำคัญ คือ การค้นคว้าวิจัยเรื่องโรคโลหิตจางอะพลาสติกในประเทศไทย, ผลงานวิจัยเรื่องการปลูกถ่ายไขกระดูกและการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดเลือด, และการศึกษาวิจัยเรื่อง เซลล์ต้นกำเนิดและเซลล์ต้นกำเนิดบำบัด (stem cell and stem cell therapy)³⁰

2. ศ. นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์ (ศิริราชรุ่น 79 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2518) ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2546 ให้เป็นราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาประสาทวิทยา โดยเฉพาะโรคหลอดเลือดสมอง เป็นหัวหน้าสาขาประสาทวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2541-2550) และนายกสมาคมประสาทวิทยาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2546-2550) มีผลงานสำคัญเกี่ยวกับโรคหลอดเลือดสมอง เคยเป็นกรรมการในคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์ (พ.ศ. 2545-2552) และบรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. 2546-2549)³¹

พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558³² ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้ไว้เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2558 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2558 มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 4 ให้ราชบัณฑิตยสถานตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 เป็นสำนักงานราชบัณฑิตยสภาตามพระราชบัญญัตินี้

ให้สภาราชบัณฑิตตามตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 เป็นราชบัณฑิตยสภาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 ให้ราชบัณฑิตยสภาเป็นสถานที่บำรุงสรรพวิชา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาขึ้น มีวัตถุประสงค์ที่จะค้นคว้า และวิจัยเพื่อเผยแพร่ ส่งเสริม แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนา อนุรักษ์ และให้บริการทางวิชาการให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน

มาตรา 7 ให้สำนักงานราชบัณฑิตยสภาเป็นส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 8 ให้สำนักงานราชบัณฑิตยสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ค้นคว้า วิจัย และบำรุงสรรพวิชา แล้วนำผลงานที่ได้สร้างสรรค์ออกเผยแพร่ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน

2) ติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสานงานทางวิชาการ กับองค์การปราชญ์และสถาบันทางวิชาการอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3) ให้ความเห็น คำแนะนำ และคำปรึกษาทางวิชาการแก่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี

4) จัดการศึกษาอบรมและพัฒนาทางวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น และสาขาวิชา ตามมาตรา 10 และให้ประกาศนียบัตรชั้นสูง ประกาศนียบัตร สมฤทธิบัตร และวุฒิปัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมและพัฒนาทางวิชาการ ทั้งนี้ ตามข้อบังคับราชบัณฑิตยสภา

5) ให้บริการทางวิชาการแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานของเอกชน และประชาชน

6) ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน การบัญญัติศัพท์วิชาการสาขาต่าง ๆ รวม

ทั้งการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วิชาการภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยและงานวิชาการอื่น ๆ

7) กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทย มิให้แปรเปลี่ยนไปในทางที่เสื่อม การส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น

8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแปลสรรพินิจจากภาษาอื่นเป็นภาษาไทยหรือจากภาษาไทยเป็นภาษาอื่น

9) จัดสวัสดิการ การสงเคราะห์และสิทธิประโยชน์อื่นแก่สมาชิกราชบัณฑิตยสภา ทั้งนี้ ตามระเบียบราชบัณฑิตยสภา

10) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

มาตรา 10 การกำหนดประเภทวิชาในแต่ละสำนัก และการแบ่งประเภทวิชาออกเป็นสาขาวิชา ให้ทำเป็นข้อบังคับราชบัณฑิตยสภา

มาตรา 11 ข้อบังคับราชบัณฑิตยสภาให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 24 ให้มีสภาขึ้นในสำนักงานราชบัณฑิตยสภา เรียกว่า “ราชบัณฑิตยสภา” ประกอบด้วย

1) นายกราชบัณฑิตยสภาตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง เป็นนายกสภา

2) อุปนายกราชบัณฑิตยสภาสองคนตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง เป็นอุปนายกสภา

3) ราชบัณฑิตทุกคน เป็นกรรมการสภา ให้เลขาธิการราชบัณฑิตยสภาเป็นเลขานุการสภา และรองเลขาธิการราชบัณฑิตยสภาเป็นผู้ช่วยเลขานุการสภา

มาตรา 25 ให้ราชบัณฑิตยสภาประชุมเลือกราชบัณฑิตเพื่อแต่งตั้งเป็นนายกราชบัณฑิตยสภาคนหนึ่ง และเป็นอุปนายกราชบัณฑิตยสภาสองคน แล้วเสนอชื่อไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเลือกนายกราชบัณฑิตยสภา และอุปนายกราชบัณฑิตยสภา ให้เป็นไปตามข้อบังคับราชบัณฑิตยสภา

มาตรา 39 ให้ภาคีสมาชิก ราชบัณฑิต และราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นภาคีสมาชิก ราชบัณฑิต และราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับการกำหนดประเภทวิชาในแต่ละสำนัก และการแบ่งประเภทวิชาออกเป็นสาขาวิชาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันตามข้อบังคับราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558 ซึ่งให้ใช้บังคับถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ 20 ตุลาคม 2558) เป็นต้นไป โดยแพทย์ราชบัณฑิตจะได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ในประเภทวิชาแพทยศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ดังนี้

ประเภทวิชาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ แบ่งออกเป็น 20 สาขาวิชา ดังนี้ 1) สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา, 2) ศัลยศาสตร์, 3) ศัลยศาสตร์ออร์โทพีดิกส์ (สะกดตามประกาศของราชบัณฑิตยสภา),

4) วิสัญญีวิทยา, 5) อายุรศาสตร์, 6) ตจวิทยา, 7) หัวใจและหลอดเลือด, 8) เวชศาสตร์เขตร้อน, 9) กุมารเวชศาสตร์, 10) เวทยาโสศ นาสิก, 11) จักษุวิทยา, 12) จิตเวชศาสตร์, 13) เวชศาสตร์ชั้นสูง, 14) เวชศาสตร์ฟื้นฟู, 15) แพทยศาสตร์ศึกษา, 16) เวชศาสตร์การธนาคารเลือด, 17) เวชศาสตร์ครอบครัว, 18) เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม, 19) เวชศาสตร์ชุมชน, และ 20) ทันตแพทยศาสตร์

ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แบ่งออกเป็น 17 สาขาวิชา ดังนี้ 1) ชีวเคมีทางการแพทย์, 2) นิติเวชศาสตร์, 3) ประสาทวิทยา, 4) เกสัชวิทยา, 5) วิทยาภูมิคุ้มกัน, 6) สรีรวิทยา, 7) พืชวิทยา, 8) กายวิภาคศาสตร์, 9) เกสัชศาสตร์, 10) เทคนิคการแพทย์, 11) พยาธิวิทยา, 12) รังสีวิทยา, 13) ภาพถ่ายบำบัด, 14) พยาบาลศาสตร์, 15) สาธารณสุขศาสตร์, 16) วิทยาการระบาด, และ 17) โภชนศาสตร์

ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 11 สาขาวิชา ดังนี้ 1) ฟิสิกส์, 2) สัตววิทยาและสัตวศาสตร์, 3) พันธุศาสตร์, 4) เคมี, 5) ฟิสิกส์และดาราศาสตร์, 6) คณิตศาสตร์และสถิติศาสตร์, 7) วิทยาการคอมพิวเตอร์, 8) ระบบโลกและวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ธรณีวิทยา/สมุทรศาสตร์), 9) ชีวเคมี, 10) จุลชีววิทยา, และ 11) ชีววิทยาระดับโมเลกุล

สำหรับจำนวนภาคีสมาชิกและราชบัณฑิตได้กำหนดไว้ประเภทละไม่เกิน 200 คน ตามข้อบังคับราชบัณฑิตยสภา ซึ่งให้ใช้บังคับถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2563) เป็นต้นไป โดยกำหนดให้สำนักวิทยาศาสตร์มีภาคีสมาชิก 100 คน และราชบัณฑิต 92 คน³³

นับตั้งแต่มีการใช้พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558 มีแพทย์ราชบัณฑิตเพิ่มอีก 5 คน³⁴ ดังนี้

1. ศ. นพ.ยง ภู่วรวรรณ (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 80) ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ สาขาวิชากุมารเวชศาสตร์ สำนักวิทยาศาสตร์ ตำแหน่งบริหารได้แก่ หัวหน้าหน่วยวิจัยชีววิทยาทางการแพทย์ (Molecular Biology Research) คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หัวหน้าศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านไวรัสวิทยาคลินิก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, และหัวหน้าโครงการวิจัย การพัฒนาการตรวจวินิจฉัยไวรัสไข้หวัดนกสายพันธุ์ตื้อยา มีผลงานสำคัญเกี่ยวกับโรคไวรัสตับอักเสบบีในเด็ก, โรคไข้หวัดนกในประเทศ, และโรคโควิด-19³⁵

2. ศ. นพ.สมพล พงศ์ไทย (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 78) ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2559

เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ สาขาวิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา สำนักวิทยาศาสตร์ ตำแหน่งบริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2533-2538), รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2538-2542), รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิชาชีพ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2547-2550), รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2549-2550), และอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา (พ.ศ. 2553-2557) นอกจากนี้ เป็นกรรมการในคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน และคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สิ่งแวดล้อม ราชบัณฑิตยสถาน มีผลงานเกี่ยวกับสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา³⁵

3. ศ.เกียรติคุณ ดร. พญ.ศศิธร ผู้กตยาคามิ (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2523 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 85) ภาควิชาอายุรศาสตร์เขตร้อน คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2561 เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ สาขาวิชาเวชศาสตร์เขตร้อน สำนักวิทยาศาสตร์ ตำแหน่งบริหาร ได้แก่ หัวหน้าหน่วยโรคติดต่อ ภาควิชาอายุรศาสตร์เขตร้อน (พ.ศ. 2537-2555), ประธานกรรมการ คณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยงและการใช้สัตว์, ประธานกรรมการพิจารณาการให้ทุนส่งเสริมการวิจัยของคณะเวชศาสตร์เขตร้อน, และรองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะเวชศาสตร์เขตร้อน นอกจากนี้ ยังอยู่ในคณะกรรมการวารสารราชบัณฑิตฉบับภาษาอังกฤษ, คณะกรรมการงานวิจัยใช้หัตถก มหิดล-Oxford University, และคณะกรรมการ Belgian members of the Scientific Advisory council ของ Institute de Medicine Tropical Prince Leopold ประเทศ Belgium ในฐานะผู้เชี่ยวชาญโรคเขตร้อน มีผลงานสำคัญเกี่ยวกับโรคเขตร้อน³⁵

4. ศ.เกียรติคุณ พญ.นิภา จรูญเวสม์ (ศิริราชรุ่น 63 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2501) ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2561 เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ สาขาวิชาอายุรศาสตร์ สำนักวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าสาขาวิชาโรคเขตร้อนและหน่วยความดันโลหิตสูง และหัวหน้าสาขาวิชาความดันโลหิตสูง ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีความเชี่ยวชาญเรื่องโรคเขตร้อนและโรคความดันโลหิตสูง³⁵

5. ศ.กิตติคุณ นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2523 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 85) ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ สำนักวิทยาศาสตร์ ตำแหน่งบริหาร ได้แก่ นายกสมาคมแพทย์อุบัติเหตุแห่งประเทศไทย (2545-2547), นายก

สมาคมกุมารศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2549-2551), President, Asian Association of Pediatric Surgeons (พ.ศ. 2550-2552), President, American College of Surgeons, Thailand Chapter (พ.ศ. 2550-2551), ประธานราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2553-2555), รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รองอธิการบดี ด้านวิจัยและวิรัชกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นายกสมาคมวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน), และประธานกรรมการบริหาร สภาวิจัยแห่งชาติ (พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน) นอกจากนี้ ยังเป็นกรรมการบริหารของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วว.), สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีผลงานสำคัญเกี่ยวกับศัลยศาสตร์ในเด็ก³⁵

นอกจากนี้ พระอภินันทราพาธพิศาล ราชบัณฑิต ยังได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523 (ไม่บอกรายละเอียดประเภทหรือสาขาวิชา) ต่อมา ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี (ศิริราชรุ่น 60 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2498) ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ สำนักวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ ศ.เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล (ศิริราชรุ่น 67 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2506) ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2552 ประเภทวิชาจิตรศิลป์ สาขาดูริยางคกรรม สำนักศิลปกรรม

จะสังเกตได้ว่าในบรรดาแพทย์ราชบัณฑิตทั้ง 30 คนนี้ มี 2 คนที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของราชบัณฑิตยสถาน คือ ศ.เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีราชบัณฑิตยสถาน 2 วาระ (พ.ศ. 2544-2548) และ ศ.เกียรติคุณ นพ.สุรพล อิศโรกร เป็นนายกรัฐมนตรีราชบัณฑิตยสถาน 1 วาระ (พ.ศ. 2562-2564) สำหรับตำแหน่งประธานสำนักวิทยาศาสตร์ มี 5 คน คือ ศ. นพ.อวย เกตุสิงห์ (พ.ศ. 2532-2534), ศ.เกียรติคุณ ดร. นพ.ปณต มิคะเสน (พ.ศ. 2548-2549), ศ.กิตติคุณ นพ.ประสิทธิ์ พุดทะกุล (พ.ศ. 2552-2555) ศ.เกียรติคุณ นพ.พญ.ยง วัชรกุลย์ (มกราคม-ตุลาคม พ.ศ. 2560), และ ศ.เกียรติคุณ นพ.สุรพล อิศโรกร (พฤศจิกายน พ.ศ. 2560-ธันวาคม พ.ศ. 2561) นอกจากนี้ ยังมี ศ.เกียรติคุณ นพ.อดุลย์ วิริยเวชกุล เป็นเลขาธิการสำนักวิทยาศาสตร์ (พ.ศ. 2544-2545) สำหรับผู้ได้รับเหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ซึ่งโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ผู้ที่มีความสามารถในศิลปวิทยา มีผลงานเป็นที่น่ายกย่องเชิดชู เป็นประโยชน์แก่แผ่นดิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2484 ถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ 30 เมษายน 2565) รวม 14 คน ได้แก่ หลวงนิธยเวชชวิศิษฐ์, ศ. นพ.อวย เกตุสิงห์, หลวงพิณพาทย์พิทยาภ, ศ. นพ.สุตแสงวิเชียร, ศ. นพ.เฉลิม พรหมมาส, ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี,

ศ.กิตติคุณ ดร. นพ.วิศิษฐ์ ลิตปรีชา, ศ.เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ, ศ.เกียรติคุณ นพ.ยงยุทธ วัชรกุลย์, ศ. นพ.ยง ภูววรรธ, ศ.เกียรติคุณ นพ.สุพล อิศรโกศล, ศ.เกียรติคุณ นพ.บุรณะ ขวลิขิต, ศ.เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล, และ ศ.เกียรติคุณ ดร. พญ.ศศิธร ผู้กฤตยาภา^{35,36}

สำหรับภาควิชาที่เป็นแพทย์ในสำนักวิทยาศาสตร์ ปัจจุบัน มีทั้งหมด 8 คน ดังนี้

1. ศ. ดร. นพ.สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล (ศิริราชรุ่น 91 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2529) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา ราชบัณฑิตยสภา สำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทยา วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สาขาชีววิทยาในระดับโมเลกุล เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2560 เคยเป็นอาจารย์ประจำ ภาควิชาวิทยาภูมิคุ้มกัน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีตำแหน่งบริหารอื่น ๆ มากมาย เช่น ผู้อำนวยการศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2559), เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (พ.ศ. 2559-2563) ในปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มีผลงานด้านนาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และวิทยาภูมิคุ้มกัน³⁷

2. ศ. ดร. นพ.นิตพล เจริญพันธุ์ (ศิริราชรุ่น 110 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2548) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาสรีรวิทยา ประเภทยา วิทยาศาสตร์สุขภาพ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาสรีรวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน) มีตำแหน่งบริหาร ได้แก่ หัวหน้าหน่วยวิจัยด้านแคลเซียมและกระดูก คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้อำนวยการสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน) มีผลงานเกี่ยวกับแคลเซียมและกระดูก³⁷

3. ศ. นพ.ก้องเกียรติ ภูมกัณฑ์กร (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 98) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ ประเภทยา แพทยศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ตำแหน่งอาจารย์ประจำหน่วยประสาทวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2542-ปัจจุบัน) มีผลงานเกี่ยวกับโรคของระบบประสาทส่วนปลายและกล้ามเนื้อ, ประสาทวิทยาผู้สูงอายุ, ภาวะปวดและการบรรเทา³⁷

4. รศ. ดร. นพ.ณัฐชัย ศรีสวัสดิ์ (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 104) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ ประเภทยา แพทยศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ตำแหน่งรองหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน) มีผลงานเกี่ยวกับโรคไตในภาวะวิกฤติ³⁷

5. ศ. นพ.รุ่งโรจน์ พิทยศิริ (เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เทียบเท่าศิริราชรุ่น 98) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ ประเภทยา แพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ตำแหน่งอาจารย์ประจำ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีตำแหน่งหน้าที่อื่น ๆ คือ ประธานชมรมพาร์กินสันไทย (พ.ศ. 2554-2556), ประธานฝ่ายวิจัย และวิเทศสัมพันธ์ สมาคมประสาทวิทยาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน), ประธานคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อการจัดทำ คู่มือการใช้ยาโรคพาร์กินสันอย่างสมเหตุผลตามบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2562, Chair, International Parkinson and Movement Disorder Society, Asian-Oceanian Section (พ.ศ. 2562-ปัจจุบัน) มีผลงานเกี่ยวกับโรคพาร์กินสันและกลุ่มโรคความเคลื่อนไหวผิดปกติ

6. ศ. นพ.กิตติ เจริญชลวานิช (ศิริราชรุ่น 93 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2531) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาสรีรวิทยา ออร์โธพีดิกส์ (สังกัดตามประกาศของราชบัณฑิตยสภา) ประเภทยา แพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ตำแหน่งอาจารย์ประจำ ภาควิชาสรีรวิทยา ออร์โธพีดิกส์และกายภาพบำบัด, รองคณบดีฝ่ายสร้างเสริมสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ประธานศูนย์ความเป็นเลิศการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเทียมศิริราช (พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน), และเลขาธิการแพทยสมาคม (พ.ศ. 2565-ปัจจุบัน) มีผลงานเกี่ยวกับศัลยกรรมกระดูกและข้อ

7. ศ. นพ.มานพ พิทักษ์ภากร (ศิริราชรุ่น 100 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2538) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ ประเภทยา แพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ตำแหน่งอาจารย์ประจำ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีตำแหน่งหน้าที่อื่น ๆ คือ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน), ประธานเครือข่ายสุขภาพ เครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัย (Research University Network Thailand) (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน), และประธานคณะทำงานด้านวิจัย โครงการจีโนมิกส์ประเทศไทย (Genomics Thailand) (พ.ศ. 2562-ปัจจุบัน) มีผลงานเกี่ยวกับอายุรศาสตร์, เวชพันธุศาสตร์, พันธุศาสตร์ระดับโมเลกุล, เวชศาสตร์ตรงเหตุ, พันธุศาสตร์ของมะเร็ง, โรคมะเร็ง, และโรคพันธุกรรม

8. ศ. นพ.สัญญา สุขพนินันท์ (ศิริราชรุ่น 91 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2529) ได้รับแต่งตั้งเป็นภาควิชา สาขาวิชาเวชศาสตร์ชั้นสูง ประเภทยา แพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2565 ตำแหน่งอาจารย์ประจำ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ตำแหน่งบริหารคือ หัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา (พ.ศ. 2553-2557) และประธานคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ อนุสาขาโลหิตวิทยาวิทยา แพทยสภา (พ.ศ. 2564-2566)

มีผลงานเกี่ยวกับโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง (Lymphoma) และโลหิตวิทยา

แพทย์ราชบัณฑิต: บทบาทในอนาคตสำหรับสังคมไทย

ในบรรดาอำนาจหน้าที่ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภาตาม มาตรา 8 ของพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่ 10 ข้อ³² ข้อที่ 7 “กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทย มิให้แปรเปลี่ยนไปในทางที่เสื่อม การส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น” เป็นข้อที่ทำนายบรรดาราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกทุกคน ไม่เฉพาะแพทย์ราชบัณฑิตหรือภาคีสมาชิก ในขณะที่ข้ออื่น ๆ เป็นเรื่องทางวิชาการที่ปฏิบัติกันได้อยู่แล้ว คงจะเป็นที่ทราบกันว่า แพทย์มักใช้ศัพท์แพทย์ภาษาอังกฤษปนกับการพูดการเขียนภาษาไทยอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเวลาพูดคุยสื่อสารในหมู่แพทย์หรือบุคลากรทางแพทย์ด้วยกัน เพราะเข้าใจได้รวดเร็วด้วยความรู้ทางการแพทย์ที่มีอยู่ การเขียนบทความ หนังสือ หรือตำราแพทย์โดยใช้ภาษาไทยให้มากที่สุดนั้น มักจะทำได้ยาก เป็นเรื่องที่อาจารย์แพทย์ทั้งหลายล้วนตระหนักถึงความยากในการสื่อสารกับผู้อ่านหรือคู่สนทนาที่อยู่นอกวงการแพทย์ มักมีแพทย์ด้วยกันแนะนำให้เลิกสนใจเรื่องการบัญญัติศัพท์แพทย์ไทย หรือการใช้ภาษาไทยให้มากที่สุดในการสื่อสาร เพราะไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นในโลกของความเป็นจริง บางคนมองเป็นเรื่องน่าขันสำหรับศัพท์แพทย์ไทยหลายคำที่บัญญัติให้ใช้กัน แต่ในมุมมองของผู้ที่ไม่มีความรู้ทางแพทย์ กลับรู้สึกว่าการใช้ศัพท์แพทย์ไทยเหล่านี้แม้จะฟังดูแปลกหูในตอนแรก แต่ก็ทำให้พอเข้าใจว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ต่างจากศัพท์แพทย์ภาษาอังกฤษที่แพทย์ชอบพูดคุยกัน

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีมากมายและเข้าถึงได้ง่ายขึ้นจากโทรศัพท์มือถือ น่าจะมีส่วนในการทำให้คนไทยทุกคนเข้าใจในศัพท์แพทย์ไทยได้มากขึ้น เพียงแต่เป็นเรื่องทำนายบรรดาราชบัณฑิตทั้งหลายไม่เฉพาะแต่แพทย์ราชบัณฑิต ที่จะต้องใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารผ่านช่องทางใหม่ ๆ เหล่านี้ให้ถูกต้องเหมาะสม นอกจากการบัญญัติศัพท์แพทย์ไทยที่ดำเนินการกันมาตลอดแล้ว อาจจะต้องเพิ่มการอธิบายศัพท์เหล่านั้นให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยเฉพาะศัพท์ที่กำลังเป็นที่สนใจในสื่อต่าง ๆ อย่างน้อยต้องบริหารจัดการให้เกิดแหล่งความรู้ที่รวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือซึ่งมาจากภูมิความรู้ของแพทย์ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก

บทบาทของแพทย์ราชบัณฑิตในอนาคตสำหรับสังคมไทย อาจจะต้องพิจารณาโดยผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดในสังคม ซึ่งควรที่จะขยายออกไปร่วมในบริบทของสังคมโลก ควรมีเวทีหรือช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในภาคส่วนต่าง ๆ ได้ส่งความคิดเห็น คำถาม ข้อคิดข้อใจ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ฯลฯ ที่อยากเห็นบทบาทหน้าที่ของแพทย์ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกในการถ่ายทอดความรู้ทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นมากมาย ให้คนไทยมีความรู้ความเข้าใจใน

เรื่องสุขภาพได้ถูกต้องมากขึ้น สามารถตรวจสอบข่าวปลอมทั้งหลายแน่นอนว่า สิ่งเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในวงคนไทยเท่านั้น เพราะมีเครื่องแปลภาษามากมายที่พอจะให้เข้าใจได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ อาจสื่อสารมายังคนไทยได้ตลอดเวลา ในขณะที่สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยก็สามารถแพร่ออกไปยังสังคมโลกได้ด้วย ดังนั้น บทบาทในอนาคตของแพทย์ราชบัณฑิต(และภาคีสมาชิก) ควรมองให้ทะลุไปในเรื่องเหล่านี้ในบริบทของสังคมโลกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้พิมพ์ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุน “เฉลิมพระเกียรติ” คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้พิมพ์ขอขอบคุณ คุณมณฑิรา เกษมสุข นักวรรณศิลป์ชำนาญการ กองวิทยาศาสตร์ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ที่ช่วยค้นหาข้อมูลที่ต้องการในการเขียนบทความนี้ นอกจากนี้ ผู้พิมพ์ขอขอบคุณแพทย์สภาที่จัดทำหน้าเว็บ “ตรวจสอบรายชื่อแพทย์จากฐานข้อมูลแพทย์สภา [<https://checkmd.tmc.or.th/>] ทำให้ได้ข้อมูลการเริ่มเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเมื่อใดของแพทย์ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก ที่ได้แสดงไว้ในบทความนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ประกาศตั้งราชบัณฑิตยสถาน. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 43 หน้า 102-105 วันที่ 25 เมษายน 2469.
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2476. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51 หน้า 128-146 วันที่ 24 เมษายน 2477.
3. ประกาศเรื่องการตั้งภาคีของราชบัณฑิตยสถาน. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51 หน้า 626-638 วันที่ 3 มิถุนายน 2477.
4. สัญญา สุขพนินันท์. ทำเนียบศิษย์เก่าศิริราช. ใน : อภิรัตน์ ตังอนันตรัตน์, ธีรณัย ตรีชัยรัตน์, ศิลป์ สังจวงนิมม, และคณะบรรณาธิการ. เวชชนิสิต เล่มที่ 20 ปีการศึกษา 2550-2557. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.
5. คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 120 ปี ศิริราช. 120 ปี ศิริราช. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร : แปลนพริ้นท์ติ้ง, 2551.
6. พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ตอนที่ 22 หน้า 789-798 วันที่ 1 เมษายน 2485.
7. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งราชบัณฑิต. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 59 ตอนที่ 65 หน้า 2591-2595 วันที่ 6 ตุลาคม 2485.
8. วิเชียร ทองแดง, ตุ่มทิพย์ แสงรุจิ, ชัยรัตน์ ฉายากุล (บรรณาธิการกลาง). ปูชนียจารย์ 120 ปีโรงเรียนแพทย์ศิริราช. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2554.
9. หนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพพันโท นายแพทย์นิยต์เวชวิชิต (หลวงนิยต์เวชวิชิต) ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 29 กันยายน 2523
10. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องบัญญัติศัพท์ฉบับที่ 3. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 61 ตอนที่ 8 หน้า 174-241 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2487.
11. ราชบัณฑิตสาร สำนักวิทยาศาสตร์. ปีที่ 1 เล่มที่ 1 มิถุนายน 2487. พระนคร : โรงเรียนช่างพิมพ์ วัดสังเวช, 2487.

12. สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ตอนที่ 1 ก-กส. ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงรฤทธิวิจารณ์ (พุด รักตประจิต) ณ ฌริวัดเทพศิรินทราวาส วันพฤหัสบดีที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2498.
13. สัญญา สุขพนินันท์. ชีวิตประวัติและผลงานของศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส. เวชบัณฑิตยสาร 2559;9:115-131.
14. พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2487. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 61 ตอนที่ ๗๙ หน้า 1215-1220 วันที่ 31 ธันวาคม 2487
15. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUK2644003
16. ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์วิศิษฐ์ สติปรีชา. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก <https://science.royalsociety.go.th/>
17. ราชบัณฑิตยสถาน. ที่ระลึก งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525. กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์, 2525.
18. ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อุดลย์ วิริยเวชกุล (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUK3723081
19. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.ยงยุทธ วัชรกุลย์ (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUP1443005
20. ศาสตราจารย์ ดร. นพ.เรณู สมณะ (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUP0344031
21. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.บุรณะ ขวลิตรธำรง (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EYJ2354078
22. ศาสตราจารย์กิตติคุณ นพ.ประสิทธิ์ พุทธะกุล (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUP5832031
23. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. นพ.สมชัย บวรกิตติ (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUN4224041
24. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์.

- [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_list.asp?m=BOARD-LIST&p=BOARD-SCI&s=10#
25. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. นพ.ปณต มิคะเสน (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EYJ1835041
26. รองศาสตราจารย์นายแพทย์กฤษณ์ จาญามระ. [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก <https://science.royalsociety.go.th/>
27. บุคคลคุณภาพแห่งปี 2017 ด้านวิทยาศาสตร์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ (อายุ 84 ปี) ผู้เชี่ยวชาญด้านไวรัสวิทยาขององค์การอนามัยโลก. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaifstt.org/index2/index.php/32-2016-06-25-10-40-16/2016-06-25-10-40-40/2017/180-2017-11-08-02-30-32>
28. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิชัย ต้นไพจิตร. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EU03702081
29. พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนที่ 104 ก หน้า 1-10 วันที่ 12 พฤศจิกายน 2544.
30. ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุรพล อิศโรกริส (ราชบัณฑิต). [อินเทอร์เน็ต] 2563. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table_lite.asp?i=0050002605001002%2F63EUK4152059
31. ศาสตราจารย์ นายแพทย์นิพนธ์ พวงวรินทร์ (พระนิพนธ์ สุนิพนโ) [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก <https://science.royalsociety.go.th/> พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2558. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 10 ก หน้า 1-11 วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2558.
33. รายชื่อราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกประจำสาขาวิชา. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_list.asp?p=ABOUT-RBD&s=1
34. รายนามราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก สำนักวิทยาศาสตร์ ตามประเภทวิชาและสาขาวิชา. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_list.asp?p=ABOUT-RBD&s=3
35. เหยียดชฎีมาลา จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สาขาวิชา. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 24]. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org>
36. รายพระนามและชื่อผู้ได้รับพระราชทานเหยียดชฎีมาลา จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สาขาวิชา. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 30]. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/>
37. คณาจารย์ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก สำนักวิทยาศาสตร์. [อินเทอร์เน็ต] 2565. [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 17]. เข้าถึงได้จาก https://www.orst.go.th/iwfm_table.asp?a=26